

גורם אחראי:	רח"ט שיקום האסיר
בתוקף מתאריך:	01.01.2000
ת' עדכון אחרון:	31.03.2026
עמוד מס' 1 מתוך 3 עמודים	

נהלי שירות בתי הסוהר	
הפרק: דת	
מס' הנוהל: 30-1021	

מגבלות הלכתיות לטיפול בגינות נוי בשנת שמיטה

1. כללי

- 1.1. התורה בספר ויקרא פרשת בהר (פרק כה' פס' ד') מצווה על שביתת השדה בשמיטה: "ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה', שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור, את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור, שנת שבתון יהיה לארץ".
- 1.2. מן התורה אסורות לחלוטין בשנת השמיטה המלאכות הבאות: זריעה, זמירה, קצירה, בצירה, חרישה ונטיעה.
- 1.3. מלבד מלאכות אלו, אסרו רבנן מלאכות נוספות אשר הותרו בתנאים מסוימים, כפי שיפורט בהמשך.
- 1.4. היתר המכירה שנערך ע"י הרבנות הראשית אינו כולל גינות נוי, ועל כן כל הלכות שביעית ביחס לעבודות הצמחים והקרקע חלות לגבי גינות הנוי בשירות בתי הסוהר.
- 1.4. שירות בתי הסוהר כמוסד ממלכתי יקפיד על כללי העבודה בשנת השמיטה בהתאם להוראות נוהל זה.

2. מטרה

לקבוע הנחיות לשנת שמיטה בגינות הנוי בשירות בתי הסוהר.

3. השיטה

3.1. מלאכות האסורות בשמיטה מן התורה

- 3.1.1. המלאכות הן:
 - 3.1.1.1. זריעה – כולל זריעת גרעיני עצים;
 - 3.1.1.2. זמירה;
 - 3.1.1.3. קצירה;
 - 3.1.1.4. בצירה;
 - 3.1.1.5. חרישה – בין אם החרישה סביב הצמחים ובין בשדה ריק;
 - 3.1.1.6. נטיעה – כולל שתילת ייחורים, העברת עצים ממקום למקום.
- 3.1.2. מלאכות האסורות בשמיטה מן התורה אין לעשותן אפילו כדי להציל את הצמחים ממיתה.
- 3.1.3. מלאכות אסורות, אין היתר לבצען ע"י לא יהודי.

הפרק: דת	נוהל מס': 30-1021
הנוהל: מגבלות התכלתיו לטיפול בגינות נוי בשנת שמיטה	בתוקף מתאריך: 01.01.2000
	ת' עדכון אחרון: 31.03.2026
	עמוד מס' 2 מתוך 3 עמודים

3.2. מלאכות האסורות בשמיטה מדרבנן

3.2.1. המלאכות האסורות מדרבנן מתחלקות לשתי קבוצות:

3.2.1.1. מלאכות שהן תולדה של זריעה וזמירה, דהיינו: מלאכות המועילות לגידול הצמח או פירותיו או המועילות להבשלת הפירות, כגון: השקיה, זיבול, גיזום, ניכוש וריסוס.

3.2.1.2. מלאכות שהן תולדה של חרישה, דהיינו: מלאכות המועילות להכשיר את הקרקע או להשביחה לצורך זריעה או נטיעה, כגון: סיקול ועידור.

3.2.2. היתר עשיית מלאכה לצורך הצלה מנזק

מלאכות שאיסורן מדרבנן מותר לעשותן כדי להציל את הצמחים ממיתה ומנזק, דהיינו: מניעת מיתת העץ או הפסד משמעותי לפירות.

3.3. ככלל, תפעול משתלות במפעלי שב"ס או בהכשרה מקצועית בנושא גינון ושתיילה לא תתקיים בשנת השמיטה.

3.4. במידה ויש צורך בתפעול משתלות יש להגיש בקשה כחצי שנה טרם שנת השמיטה לרב הראשי לשב"ס לצורך אישור הפעילות וקביעת קריטריונים ודרכי תפעול המותרות בשמיטה.

4. מלאכות נוספות – היתרים ומגבלות

4.1. השקיה

4.1.1. מותר להשקות גינות נוי לצורך קיום הצמחים. מותר להשקות צמחים גם כאשר יש ספק שמא הם יבלו.

ככלל, ההשקיה תהיה מחצית מהתדירות הרגילה, כלומר אם התדירות הרגילה היא השקיה אחת לשבוע, תהיה התדירות אחת לשבועיים. אולם, אם יש סימנים של יובש, ניתן להשקות אף לפני כן.

4.1.2. לגבי עצים ושיחים מבוגרים, אפשר לוותר על ההשקיה או למעט מאוד בה.

4.1.3. בתקופת הגשמים אין להשקות.

4.2. עידור

4.2.1. אין לעדור את הגינה בשמיטה מכיוון שבד"כ לא צפוי נזק שלא ניתן לתיקון אם לא יעדורו את האדמה במשך שנה אחת.

4.3. ניכוש

4.3.1. מותר לנכש עשבי בר החונקים את צמחי הנוי, כגון: מניעת אור ושמש, אם יש חשש למיתת צמחי הנוי או לנזק ניכר בהם. הניכוש יכול להתבצע גם ע"י מעדר או ריסוס בחומרי הדברה.

4.3.2. אם אין חשש לנזק לצמחי הנוי אין לנכש עשבי בר כדי ליפות את הגינה.

4.3.3. מותר לנכש או להשתמש בחומרים מונעי נביטה של עשבי בר הגדלים ליד צמחי נוי לצורך מניעת שריפות או לצורך ביטחוני למניעת מסתור בתנאי שחיתוך העשבים לא יתבצע עד פני הקרקע, בכך יהיה ניכר שאין הכוונה לתועלת הצמחים או להכשרת הקרקע.

4.3.4. מותר לנכש עשבי בר הגדלים בשטחים ריקים שהרגילות היא לנכש אותם כל השנה, אך אין לעקור את העשבים עם שורשיהם.

4.4. ריסוס

4.4.1. מותר לרסס צמחים למניעת מזיקים או מחלות אם ויש חשש שימותו או שיינזקו ללא ריסוס.

4.5. גיזום

4.5.1. ככלל, אין לגזום אילנות, שיחים, צמחים ופרחים, אולם מותר לגזום גדר חיה אם היא מלאה ויפה וכן מותר לחתוך מגדר חיה ענפים המפריעים למעבר ובלבד שלא יתכוון לתועלת הצמחים.

הפרק: דת	נוהל מס': 30-1021
הנוהל: מגבלות התכלתיו לטיפול בגינות נוי בשנת שמיטה	בתוקף מתאריך: 01.01.2000
	ת' עדכון אחרון: 31.03.2026
	עמוד מס' 3 מתוך 3 עמודים

4.6. כיסוח דשא

4.6.1. מותר לכסח דשא בתנאי שהכיסוח אינו עד קנה השורשים.

4.7. קטיפת פרחים

4.7.1. מותר לקטוף פרחים לצורך שימוש בהם אך אסור לקוטפם כדי לחזק את השיח או לעודד צימוח חדש. לכן, הקטיפה תיעשה באמצעות חיתוך בשליש התחתון או העליון של הענף ולא באמצעו.

4.8. טיפול סביב העץ

4.8.1. מותר לגדור עץ צעיר כדי להגן עליו מעוברים ושבים.

4.8.2. מותר להכין "צלחות" סביב לעצים לצורך השקיה.

4.9. סיקול

4.9.1. אין לסקל אבנים, לאסוף פסולת או לנכש עשבים כדי להכשיר מקום לגינה.

4.9.2. מותר לסקל אבנים ממקום שלא משמש לגינה.

4.10. ניקוי

4.10.1. מותר לנקות פסולת ולכלוך שהצטברו בגינה ובלבד שלא יתכוון

בכך לתועלת הצמחים או להכשרת המקום לגינה.

4.11. גינה – כללי

4.11.1. אין לטפח גינה מוזנחת דווקא בשנת השמיטה.

4.11.2. אין לפזר אדמה כדי להכשיר שטח לגינה.

4.11.3. אין לכרות עצים במטרה להכין שטח לזריעה או לנטיעה.

4.12. עציצים

4.12.1. עציץ הנמצא בחצר, במרפסת לא מקורה, על אדן החלון מבחוץ ובכל מקום תחת כיפת השמיים, דינו כצמח הגדל בקרקע.

4.12.2. הטיפול בעציצים אלו ייעשה לפי הכללים של הטיפול בצמחים הגדלים בקרקע.

4.12.3. עציץ הנמצא בבית ניתן לטפל בו כרגיל.

5. הדרכה

רבני בתי הסוהר יקימו פעולות הדרכה לסגל הנוגע בדבר לצורך קיום כללים אלו.

רב היחידה יוציא מסמך סדור המותאם ליחידה עם הפעולות האסורות/מותרות הרב הראשי לשב"ס יוציא הודעת תזכורת כחצי שנה לפני תחילת שנת השמיטה לפיקוד שב"ס עם הנחיות להיערכות שב"ס לשנת שמיטה.

6. אחריות ביצוע:

ברמת היחידה: מפקד היחידה

ברמת המחוז: רב מחוזי

ברמת הנציבות: רע"ן שירותי דת וכשרות

7. עדכונים קודמים: 01.01.2000, 13.09.2020.